

ПРОБЛЕМИ РАНЬОГО ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ

Є.П.ЩЕНКО – в.о.доцента,
І.А.ІВАНОВА – асистент, ХДСГІ

Конституція проголосила Україну демократичною соціальною правовою державою і встановила тим самим перед суспільством нові завдання. Найперше з них - виховання нової генерації, для якої принцип верховенства права буде природним, для якої конституційні права людини є пріоритетом у побудові соціальної моделі суспільства, а гармонія з природою стане потребою. Формування правової самосвідомості молоді, як системних теоретичних поглядів на права та основні свободи громадян, питання дуже складне. У ньому міститься ціла низка проблем, пов'язаних із способами відбору учнів, схильних до поглибленого вивчення права, методикою викладання правових дисциплін, з використанням різноманітних форм контролю знань, а також із вихованням глибокої поваги до Закону. Реалізацією саме цих завдань і займається на початковому етапі Херсонський ліцей журналістики, бізнесу та права, передаючи надалі цю естафету Херсонському державному сільськогосподарському інституту.

Ліцей забезпечує підготовку базису юридичної освіти майбутніх студентів для подальшого поглибленого вивчення правових дисциплін на економічному факультеті сільськогосподарського інституту. Програма курсу правознавства у ліцеї охоплює практично усі напрямки юридичної освіти і розрахована на два і чотири роки навчання, відповідно з восьмого або десятого класу. Учебні плани передбачають системне вивчення історії держави та права України та інших країн, римського права, основ логіки, риторики, соціології, політології, релігієзнавства та інших наук нарівні із загальноосвітніми предметами, передбаченими навчальними планами.

Аграрний бізнес - сфера діяльності особистостей незвичайних, від яких вимагаються універсальні знання у галузі рослинництва, тваринництва, рибництва, екології, права, психології і цілого комплексу інших наук. Аграрні відносини, які базуються на відносинах земельних не можуть бути доручені дилетантам. Крім цього, існує ще один немаловажний аспект цієї проблеми: особливість сільськогосподарського бізнесу в тім, що самих лише знань і умінь у цій галузі недостатньо для продуктивної праці, бо для їх практичної реалізації необхідно ще мати добре здоров'я. Своєрід-

ність сільського господарства висуває особливі вимоги до підготовки ліцеїстів, бажаючих зв'язати свою майбутню трудову діяльність із аграрним бізнесом. При цьому найбільш проблематичним моментом є правильна рання професійна орієнтація підлітків, що включає у себе цілий комплекс заходів: профінформацію, професійне, економічне та правове виховання, попередню професійну діагностику профвідбір (підбір) та інші.

Основна вага цієї турботи лягає на плечі педагогів, щоденно ведучих спостереження за своїми підопічними. Саме вчитель повинен допомогти дитині встановити три головні кити: "Знаю", "Хочу", "Можу"; кожен з яких включає в себе велику кількість ознак.

"Чи знаю я?"- учень повинен бути впевненим у своєму інтелектуальному потенціалі, при цьому, ніби примірюючи свої знання до тієї професії, яка йому змальовується у перспективі, не забуваючи, що справжній фахівець повинен бути ерудованим у багатьох, на перший погляд, здавалося б, навіть не маючих ніякого відношення до обраної спеціальності, галузях народного господарства, науки і техніки.

"Чи хочу я?"- шукаючи відповідь на це питання вчитель повинен допомогти дитині з'ясувати її зацікавленість, об'єктивні цінності, мотиви, цілі і, спираючись на отриману про ліцеїста інформацію, прийти на допомогу у виборі професії, враховуючи при цьому його схильності і здібності.

"Чи зможу я?"- рішення цього завдання знаходиться у правильному процесі профвідбору - чи то підбору осіб, які з найбільшою ймовірністю зможуть з успіхом опанувати бажану професію і подалі виконувати пов'язані з нею трудові обов'язки. Для цього слід додатково залучити також психологів, фізіологів та медиків, бо можливість працювати за обраним фахом включає в себе цілий комплекс чисто фізіологічних та медичних здібностей і особливостей організму підлітка.

Як приклад розглянемо спеціальні здібності, якими повинна володіти людина, що бажає стати юристом або журналістом (у даному випадку ці вимоги майже співпадають), перелік яких поданий у відповідних професіограмах: добре розвинуте мовлення, багатий словниковий запас, цікавість в оволодінні іноземними мовами та вивченні літератури, спостережливість, цікавість до внутрішнього світу людини, багатство асоціацій (здібність встановлювати аналогії та зв'язки між відмінними, часто на перший погляд далекими один від одного об'єктами та явищами). У той же час для економіста необхідно мати цікавість до математики, володіти вмінням логічно мислити, аналізувати та узагальнювати математичний матеріал, здібністю швидко опанувати математичні знання

(швидко та міцно запам'ятовувати цифровий матеріал). З наданого переліку спеціальних здібностей, необхідних для конкретних професій, очевидно, що розподіл учнів по спеціалізованим класам з урахуванням усіх факторів, які складають процес профорієнтації ліцеїстів, а також потреби регіону в окремих спеціальностях, належить проводити якомога більш ретельно, тим самим сприяючи цілеспрямованому та гармонійному розвитку особистості.

Важливою ознакою правової держави є висока юридична культура громадян. "Більша частина злочинів та аморальних вчинків,- писав М.О. Добролюбов,- здійснюються з неосвіченості, з нестачі здорових розумінь про речі... Більша частина людей скоюють вчинки різного роду тому, що ні про що, власне, не мають визначеного уявлення, а так собі, коливаються між добром і злом ". Знання права, отримані в навчальному процесі, у спеціальних бесідах, в житті, сприяють формуванню моральних уявлень і розумінь. У педагогіці та психології є багато досліджень, які виявляють розуміння учнями моральних та правових норм, на основі яких надалі відбувається формування моральних переконань підлітків, у свою чергу суттєво впливаючих на цілісність розвитку їх особистості. Спираючись на вище зазначені положення можна припустити наступний висновок: правова освіта та правове виховання необхідні кожній людині, незалежно від її схильностей та здібностей (блискучу юридичну освіту отримали О.С.Пушкін, О.М.Островський, Л.В.Собінов, П.І.Чайковський, О.М.Радіщев, О.С.Грибоедов, І.Ф.Стравинський та багато інших видатних особистостей), особливо ж вони потрібні учням ліцею журналістики, бізнесу та права, бо високий рівень правової підготовки ліцеїстів - це запорука успішного засвоєння правових та економічних програм студентами економічного факультету ХДСГІ, адже майбутні менеджери аграрного сектора економіки, бухгалтера та аудитори просто приречені володіти правовим інструментом на високому теоретичному та практичному рівні. Для удосконалення юридичних знань, вмінь та навичок студентів у сільськогосподарському інституті вже на протязі трьох років відкрита і з успіхом діє правова спеціалізація економістів, основи для роботи якої якраз і закладається в ліцеї при вивченні основ права, логіки, римського права та інших предметів. При навчанні ліцеїстів величезну увагу слід приділити також проблемі методів навчання. Сучасна дидактика поки що не має єдиної загальноприйнятої класифікації методів, хоча приблизно їх можна розділити на дві великі групи: методи, які сприяють набуванню нових знань (як інформаційно-розвиваючі, так і евристичні або методи проблемного навчання), а також методи, які забезпечують закріплення та удосконалення отриман-

них знань, умінь та навичок (репродуктивні). В оволодінні новим матеріалом тільки розумне поєднання інформаційно-розвиваючих і пошукових методів може забезпечити високий рівень навчання, на що й слід звернути особливу увагу при здійсненні правової підготовки ліцеїстів.

Додатковою перешкодою на шляху успішної правової освіти учнів ліцею є слабкий розвиток методики викладання юридичних дисциплін. Це пов'язано з одностороннім, негармонійним навчанням та вихованням наших школярів до недавнього часу, внаслідок чого правова освіта в школі зводилась до скороченого курсу основ держави та права, який часто викладався вчителем, що не мав навіть натяку на юридичну освіту. Результат - повна правова безграмотність пересічного громадянина. У зв'язку з цим хотілося б звернути увагу викладачів, працюючих у ліцеї, саме на розробку нових методик викладання правових дисциплін.

Багато питань виникає також при вирішенні проблем взаємовідносин у системі "ліцей-інститут". По-перше, нам і надалі необхідно проводити роботу по координації правових програм ліцею з навчальними планами Херсонського сільськогосподарського інституту. По-друге, потрібно залучати ліцеїстів до правових заходів інституту: конференцій, диспутів, ділових ігор, правових вечорів, тим самим здійснюючи підтримку введення методів проблемного навчання. По-третє, кращі з учнів повинні мати можливість гарантованого вступу до вузу, що можливо виконати шляхом виділення квоти для кращих випускників ліцею, скажімо два місця без оплати за навчання, три - з частковою оплатою: 1/3 - за рахунок абітурієнта, 1/3 - за рахунок ліцею, 1/3 - за рахунок інституту. Ці п'ять ліцеїстів і ті вступники, які схочуть отримати спеціалізацію правознавця і вступлять на економічний факультет на загальних засадах, можуть і повинні стати тією основою факультету, яка поведе за собою весь навчальний процес, підніме якісний рівень знань сільських студентів, а також дасть можливість професорсько-викладацькому складу сільгоспінституту працювати з підготовленими студентами, яких легше залучати до науково-дослідницької діяльності. Ліцей в свою чергу, виділить квоту для інтенсивного навчання найбільш здатних сільських дітей, у яких сьогодні немає високої загальноосвітньої підготовки в школах. Важливим моментом у підготовці ліцеїстів є навчання їх іноземним мовам і не менше двох. Факти свідчать, що рівень такої підготовки в ліцеї вже набрав хороший старт. Сьогодні студент повинен добре володіти іноземною мовою, інакше це ускладнює обмін викладачами та студентами з іншими університетами Європи і Америки, а без цього дати європейську освіту неможливо. І тільки ліцей може дати знання іно-

земної мови системно, вивчаючи досконало її основи, а потім переходити до інтенсивного засвоєння. Знання іноземної мови допомагає у вивченні комп'ютера, без якого уже сьогодні неможлива правова діяльність. Сучасні комп'ютерні програми "Законодавство України", "Юрист +" та інші дозволяють користувачу швидко та ефективно працювати з правовим матеріалом, вирішувати і виконувати правомірні завдання. Ліцеїсти уже успішно застосовують персональні комп'ютери і зможуть по закінченню ліцею стати користувачами комп'ютерних правових програм.

Одним із важливих питань, що лягає на плечі ліцею, це дати інституту фізично здорових, психологічно стійких дітей. Для цього їм потрібно привити любов до фізичної культури. Не "вижимати" з них нормативи, а виростити у кожному бажання зміцнювати своє здоров'я через фізичну культуру. Для цього необхідно змінити психологію самих вчителів фізкультури, бо вони в основному не фізкультурники, а спортсмени і йдуть простим шляхом "вижати" норматив будь-якою ціною, а при високій інтенсивності занять, це не зміцнює здоров'я дітей. Думаємо, що тут має місце проблема для спеціалістів.

Не всі ліцеїсти стануть студентами ХДСГІ, хтось захоче стати "чистим юристом": суддею, прокурором, адвокатом і вступить на юридичний факультет в університет або правову академію, в академію МВС, Служби безпеки та інше. Хтось взагалі змінить профіль своєї майбутньої діяльності або піде зразу працювати в бізнес, але початкова правова освіта, яку він отримав у ліцеї, залишиться у нього на все життя.

УДК 330.101.541:657.3

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

А.Ж.САКУН – викладач, ХДСГІ

Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні на всіх рівнях управління, базуючись на ринкових відносинах, потребують зміни системи обліку і статистики, зокрема запровадження принципово нового макроекономічного обліку, побудованого на ринкових засадах і прийнятого світовим співтовариством.

Макроекономічний облік, або національне рахівництво - це, як правило, рекомендовані для більшості країн чи групи країн стандарти, що утворюють певну систему. На сьогодні в світі відомі такі си-